

НАН УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ІМЕНІ В.К. МАМУТОВА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ»
(ДУ «ІЕПД ІМЕНІ В.К. МАМУТОВА НАН УКРАЇНИ»)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньо-наукової програми,
член-кореспондент НАН України


Володимир УСТИМЕНКО

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МЕДИЧНОГО ПРАВА»
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: **08 «Право»**
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність: **081 «Право»**
(код і назва спеціальності)

Освітньо-наукова програма: **«Право»**
(найменування освітньо-наукової програми)

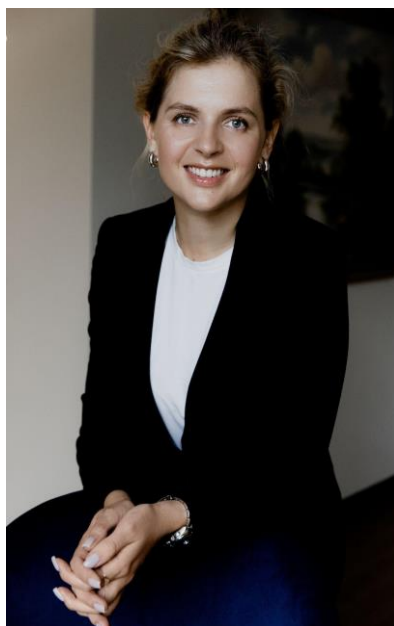
Рівень вищої освіти: **третій (освітньо-науковий)**

Силабус введено в дію
в скоригованій (оновленій) редакції
01 вересня 2023 року

Попередня редакція силабусу діяла
з 01 вересня 2022 року

Київ -2023

Загальна інформація про викладача



Старший науковий співробітник сектору проблем реалізації господарського законодавства відділу проблем модернізації господарського права та законодавства Інституту, кандидат юридичних наук

РОССИЛЬНА Ольга Василівна

Напрями наукових досліджень: медичне право, господарське право, адаптація законодавства у сфері охорони здоров'я до права ЄС.

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-1648-6063>

Профіль вченого у Google Scholar
<https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=u3mPGT0AAAAJ>

rossylna@gmail.com

+380977591647

Опис навчальної дисципліни

Тип дисципліни	вибіркова
Види навчальної діяльності	цикл загальної підготовки
Форма навчання	очна, заочна
Рік підготовки	1
Семестр	2
Кількість кредитів ЄКТС	3
Загальна кількість годин для вивчення дисципліни	90
кількість аудиторних годин	60 (лекції – 20, семінари – 40)
кількість годин самостійної роботи здобувачів	30
Форма підсумкового контролю	Диференційований залік
Мова викладання	українська

Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є поглиблення знань у галузі теорії та практики медичного права; вдосконалення знань щодо системи медичного права та прав людини у сфері охорони здоров'я, особливостей здійснення господарської діяльності у сфері охорони здоров'я, функціонування медичного страхування, системи громадського здоров'я, євроінтеграційних процесів у сфері охорони здоров'я, а також основ фармацевтичного права.

Перелік очікуваних результатів навчання

Soft skills

Комунікативні навички; вміння виступати публічно; навички роботи в команді; управління часом; гнучкість і адаптивність.

Інтегральна компетентність

Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері права, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності

ЗК01. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК02. Здатність розробляти наукові проекти та управляти ними.

ЗК03. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.

ЗК04. Здатність усно і письмово презентувати результати власного наукового дослідження українською та іноземною мовами, глибоко розуміти іношомовні наукові та професійні тексти за напрямом досліджень.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК01. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних до неї міждисциплінарних напрямів і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з права та суміжних галузей.

СК02. Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.

СК03. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті та проєктах правничої освіти у системі освіти дорослих.

СК04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних

досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності.

СК05. Здатність моделювати оптимальні варіанти вирішення складних правових проблем, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації.

СК06. Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права.

СК07. Здатність виявляти нові інституційні етичні виклики та етичні виклики в житті суспільства і пропонувати для них правові механізми розв'язання.

Результати навчання

РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій.

РН02. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми права державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

РН03. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.

РН04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів.

РН05. Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових концептуальних і методологічних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики.

РН06. Розуміти загальні принципи та методи юридичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері права та у викладацькій практиці.

РН07. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення, аналізу й збереження даних та інформації, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи у науковій, викладацькій, правотворчій та правозастосовній діяльності.

РН08. Розробляти, реалізовувати та здійснювати управління науковими та інноваційними проектами, які дають можливість створювати законопроектну та правозастосовну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні правові проблеми з урахуванням етичних, соціально-

управлінських, соціально-економічних, екологічних та духовно-культурних аспектів, забезпечувати реєстрацію прав інтелектуальної власності щодо наукових результатів.

РН09. Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері права на різних рівнях вищої освіти, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосовувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.

РН10. Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження.

РН11. Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного права та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах.

Зміст навчальної дисципліни

	За га ль на кі ль кіс ть го ди н	Аудиторне навантаження		Обс яг сам ості йно ї роб оти
		Ле кці йні зан ятт я	Се мін арс ькі зан ятт я	
Модуль 1				
Тема 1. Предмет і метод медичного права. Поняття медичного права.	6	1	2	2
<i>Предмет медичного права. Метод медичного права. Система охорони здоров'я. Поняття "охорона здоров'я". Державна політика у сфері охорони здоров'я. Поняття медичного права. Медичне право як комплексна галузь права. Принципи та функції медичного права. Система медичного права. Медичне право як навчальна дисципліна та наука.</i>				
Тема 2. Система законодавства у сфері медичного права.	7	1	2	2
<i>Джерела медичного права. Класифікація джерел медичного права. Поняття медичного законодавства. Особливості медичного законодавства. Систематизація законів у галузі медичного права. Актуальність та перспективи створення Медичного кодексу. Міжнародно-</i>				

<i>правове регулювання сфери охорони здоров'я. Реформа системи охорони здоров'я.</i>				
Тема 3. Об'єкти та суб'єкти правовідносин у сфері охорони здоров'я. <i>Поняття правовідносин у сфері охорони здоров'я. Склад медичних правовідносин. Об'єкт правовідносин. Поняття суб'єктів медичних правовідносин. Класифікація суб'єктів. Правовий статус пацієнта. Законні представники у сфері охорони здоров'я. Правовий статус медичних працівників. Заклади охорони здоров'я. Зміст медичних правовідносин.</i>	11	2	5	2
Тема 4. Система прав людини у сфері охорони здоров'я. <i>Міжнародні стандарти прав людини у сфері охорони здоров'я. Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я. Класифікація прав людини у сфері охорони здоров'я. Конституційні права громадян. Права пацієнтів за законодавством України. Права медичних працівників за законодавством України.</i>	10	2	4	2
Модуль 2				
Тема 5. Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я. <i>Захист прав суб'єктів медичних правовідносин. Юридичний конфлікт у медичних правовідносинах. Правопорушення у сфері охорони здоров'я. Захист прав у судовому порядку. Досудовий захист. Неюрисдикційні способи захисту. Поняття та види юридичної відповідальності. Відповідальність медичних працівників. Цивільно-правова, кримінальна, адміністративна, дисциплінарна відповідальність.</i>	7	1	2	2
Тема 6. Особливості господарської діяльності у сфері охорони здоров'я. <i>Господарська діяльність з медичної практики. Особливості діяльності закладів охорони здоров'я. Ліцензійні умови провадження господарської</i>	12	2	4	3

<i>діяльності з медичної практики. Електронна система охорони здоров'я. Реєстр суб'єктів господарювання у сфері охорони здоров'я. Трудові відносини медичних працівників із закладами охорони здоров'я.</i>				
Тема 7. Правове регулювання окремих видів діяльності у сфері охорони здоров'я. <i>Стоматологічна практика. Трансплантація органів та інших анатомічних матеріалів людини. Донорство крові та її компонентів. Профілактика та лікування інфекційних хвороб. Репродуктивні технології. Медико-біологічні експерименти.</i>	13	2	5	3
Тема 8. Особливості медичного страхування. <i>Страхова медицина. Моделі медичного страхування. Соціальне медичне страхування в Україні. Добровільне медичне страхування. Загальнообов'язкове медичне страхування. Зарубіжний досвід медичного страхування.</i>	8	2	2	2
Модуль 3				
Тема 9. Система громадського здоров'я. <i>Поняття громадського здоров'я. Принципи та функції громадського здоров'я. Суб'єкти правовідносин у сфері громадського здоров'я. Державна політика у сфері громадського здоров'я. Інфекційні хвороби. Профілактика неінфекційних хвороб. Захист здоров'я населення.</i>	12	2	4	3
Тема 10. Перспективи впровадження засад персоналізованої медицини. <i>Поняття “персоналізована медицина”. Місце персоналізованої медицини в системі медичного права. Економічна доцільність впровадження персоналізованої медицини. Правовідносини у сфері персоналізованої медицини. Дані як об'єкт правовідносин у сфері персоналізованої медицини. Біобанкінг як елемент персоналізованої медицини. Перспективи та ризики персоналізованої медицини.</i>	7	1	2	2
Тема 11. Стан адаптації законодавства України у сфері охорони здоров'я до положень права ЄС.	13	2	4	3

<i>Міжнародно-правові зобов'язання України в сфері європейської інтеграції. Право Європейського Союзу у сфері охорони здоров'я. Законодавство ЄС у сфері громадського здоров'я. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину. Транскордонні ризики у сфері охорони здоров'я. EU4Health.</i>				
Тема 12. Основи фармацевтичного права. <i>Фармацевтичне право. Фармацевтичне законодавство. Фармацевтична діяльність. Ліцензування фармацевтичної діяльності. Стандартизація та сертифікація у фармацевтичній діяльності. Поняття та види лікарських засобів. Створення лікарських засобів. Клінічні випробування лікарських засобів. Державна реєстрація лікарських засобів. Торгівля лікарськими засобами. Фармаконагляд. Медичні виробы. Конвенція MEDICRIME.</i>	14	2	4	4
Всього годин:	90	20	40	30
Вид контролю	Диференційований залік			

Під час навчання викладач має змогу корегувати обсяги навчального навантаження за тими чи іншими видами робіт з урахуванням результатів засвоєння здобувачами навчального матеріалу.

Форми контролю самостійної роботи обираються викладачем з таких варіантів: поточний контроль на основі виконання практичних робіт; поточний контроль засвоєння знань на основі оцінки усної відповіді на питання (на практичних або семінарських заняттях); тестування, виконання письмової контрольної роботи; рейтингова система оцінки знань.

Індивідуальна робота здобувачів під керівництвом викладача

Метою індивідуальних завдань є поглиблення, узагальнення, закріплення і застосування на практиці знань, умінь і навичок, набутих здобувачем під час навчання. Виконання індивідуальних завдань сприяє кращій реалізації творчого потенціалу здобувача.

Індивідуальні завдання виконуються здобувачем самостійно, вони не належать до його тижневого аудиторного навантаження.

Форма індивідуального завдання - підготовка реферату або тез (визначається викладачем).

Орієнтовна тематика рефератів (тез):

1. Місце медичного права в системі права.
 2. Система міжнародно-правових документів у сфері охорони здоров'я.
 3. Концепція розробки Медичного кодексу.
 4. Правовий статус лікаря за законодавством України.
 5. Порядок вирішення спорів у сфері охорони здоров'я.
 6. Правове регулювання застосування репродуктивних технологій.
 7. Застосування каннабісу для медичних цілей: досвід зарубіжних країн.
 8. Проблеми правового регулювання трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів людини.
 9. Правове регулювання застосування інструментів штучного інтелекту у сфері охорони здоров'я.
 10. Проблеми та шляхи вдосконалення системи громадського здоров'я.
 11. Правове регулювання превентивної медицини.
 12. Медицина 5Р: нормативно-правове регулювання.
 13. Напрями адаптації законодавства України у сфері охорони здоров'я до положень права ЄС.
 14. Огляд правових позицій ЄСПЛ у сфері охорони здоров'я.
 15. Правове регулювання медичних виробів.
- Здобувач, за погодженням з викладачем, може обрати іншу тему реферату (тез).

Методи викладання та навчання

Під час викладання та навчання використовуються наступні методи: словесні (пояснення, інструктаж, розповідь, бесіда, навчальна дискусія, та ін.), наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження) і практичні (вправи, практичні роботи).

Використовуються такі методи навчання, що спрямовані на активізацію позиції здобувача у освітньому процесі (він вчиться, а не його вчать), забезпечення зв'язку теорії з практикою, формування і закріплення вмінь та навичок, необхідних для життя, самоосвіти і практичної професійної діяльності: проблемний виклад знань; дослідження та їх презентація; експертна оцінка; використання конкретних кейсів для аналізу та розв'язання; тренінги; ділові ігри та «мозкові штурми», бесіди та опитування; навчальні дискусії та вимушені дебати, ін.

Методи викладання та навчання забезпечують застосування підходу, що відповідає кращим інтересам здобувача з набуття компетентностей.

Методи контролю

Видами контролю успішності здобувача є *поточний* і *підсумковий контроль*.

1) Поточний контроль проводиться викладачем з метою систематичного отримання інформації про поточний рівень досягнення здобувачем очікуваних результатів навчання і набутих ним компетентностей та коригування викладачем методів і засобів навчання, організації самостійної роботи здобувача. Одночасно, поточний контроль призначений для визначення здобувачем його проміжних досягнень у засвоєнні теоретичних знань, використанні умінь і навичок, застосуванні цих знань, а також визначення шляхів їх покращення в процесі подальшого вивчення навчальної дисципліни. Цей вид контролю сприяє мотивації навчання, стимулюванню навчально-пізнавальної діяльності, диференційованому підходу до навчання, його індивідуалізації та ін.

Формами поточного контролю (усного та письмового) є фронтальне та індивідуальне опитування, тестування, розв'язання практичних кейсів або завдань, самооцінка тощо.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять.

2) Підсумковий контроль спрямований на визначення рівня засвоєння здобувачем навчальної дисципліни або її окремої логічної завершеної частини з урахуванням результатів поточного контролю.

Форма підсумкового контролю – диференційований залік (проводиться письмово, у т.ч. у формі тестування).

Інформацію про особливості проведення підсумкового контролю доводять до відома здобувача на першому занятті.

Система оцінювання результатів навчання здобувача

Оцінювання результатів навчання здобувача здійснюється за накопичувальним принципом з використанням рейтингових балів та традиційних національних оцінок.

Оцінювання компетентностей здобувача здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового контролю успішності.

Оцінювання рівня засвоєння здобувачем кожної теми відбувається в ході поточного контролю.

Робота здобувача на кожному семінарському занятті оцінюється до 2,5 бали.

Індивідуальна робота здобувача оцінюється до 25 балів.

Умовою допуску здобувача до підсумкового контролю є набрання в ході навчання мінімальної кількості балів (35 балів з 60 балів).

За активну участь на лекціях та семінарських заняттях, участь у конкурсах робіт, підготовку та публікацію наукових статей і тез доповідей на наукових конференціях, участь в науково-дослідній роботі на тему, що відповідає темам дисципліни виставляються заохочувальні бали. Кількість заохочуваних балів складає не більше 10.

За невиконання або невчасне виконання завдань застосовуються штрафні бали. Кількість штрафних балів складає не більше 10.

Під час заліку здобувачу пропонується відповісти на 20 тестових завдань (кожне тестове завдання оцінюється 2 балами).

Поточний контроль та індивідуальна робота	Залік	Всього
60 балів (з них індивідуальна робота оцінюється – 25 балів)	40 балів	100 балів

Для контрольної-оціночних цілей під час здійснення контрольних заходів використовується рейтингова (числова 100-бальна) та традиційна національна шкала:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика навчальної дисципліни

Політика щодо академічної доброчесності	<p>Інститут засуджує будь-які прояви академічної недоброчесності.</p> <p>Всі роботи, визначені викладачем, повинні бути виконані здобувачем самостійно.</p> <p>Під час виконання письмового контролю списування заборонене. Роботи здобувача не повинні містити плагіату, фактів фабрикації та фальсифікації.</p> <p>В інституті діє Комісія з наукової етики при Вченій раді (метою діяльності Комісії є сприяння дотриманню наукових етичних принципів і стандартів, фундаментальних принципів академічної доброчесності науковими працівниками Інституту, здобувачами ступеня доктора філософії та розв'язанню етичних конфліктів між ними).</p>
---	---

	<p>Інститут має доступ до сертифікованої системи виявлення збігів/ідентичності/схожості, до якої мають доступ викладачі і здобувачі.</p>
Комунікаційна політика	<p>Комунікація з викладачем здійснюється через засоби зв'язку (електрона пошта, телефон, месенджери). За бажанням здобувачів, може бути створено групу у месенджері (для вирішення поточних питань, консультування тощо).</p>
Політика щодо використання інструментів штучного інтелекту при виконанні завдань навчальної дисципліни	<p>Політика використання інструментів штучного інтелекту (ChatGPT, Tome тощо) оголошується викладачем на початку курсу. Несанкціоноване використання інструментів штучного інтелекту є порушенням академічної доброчесності.</p>
Політика щодо використання матеріалів з джерел відкритого доступу	<p>При використанні здобувачами матеріалів з джерел відкритого доступу для підготовки робіт, визначених силабусом навчальної дисципліни, вони обов'язково мають дотримуватись умов ліцензій Creative Commons на використання об'єктів авторського права.</p>
Політика щодо відвідування та етики поведінки на заняттях	<p>Відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, інше) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із викладачем навчальної дисципліни. Здобувачі беруть активну участь у всіх заняттях: обговорюють проблемні ситуації, запропоновані викладачем на лекціях, у режимі діалогу /полілогу; активно долучаються і за потреби ініціюють спільну (групову роботу) під час практичних занять; виконують всі навчальні завдання вчасно, відповідно до робочої програми навчальної дисципліни. В окремих випадках, за погодженням з завідуючим аспірантурою та докторантурою Інституту можливо встановлення індивідуального графіку відвідування.</p> <p>Спілкування учасників освітнього процесу (викладач, здобувачі) відбувається на засадах партнерських стосунків, взаємопідтримки, взаємодопомоги, толерантності та поваги до</p>

	особистості кожного, спрямованості на здобуття істинного наукового знання.
Політика щодо оцінювання успішності та призначення заохочувальних та штрафних рейтингових балів	Заохочувальні бали виставляються за: активну участь на лекціях та семінарських заняттях, участь у конкурсах робіт, підготовку та публікацію наукових статей і тез доповідей на наукових конференціях, участь в науково-дослідній роботі на тему, що відповідає темам дисципліни. Кількість заохочуваних балів не більше 10; Штрафні бали можуть виставлятися за: невиконання або невчасне виконання завдань. Кількість штрафних балів не більше 10.
Політика дедлайнів та перескладань	Встановлюється навчальним планом. В окремих випадках, за погодженням з директором Інституту можливо встановлення індивідуального графіку складання контрольних заходів.
Політика щодо оскарження результатів оцінювання	Визначається Порядком оскарження результатів складання іспитів/заліків в Державній установі «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України». Відповідно до даного Порядку, метою процедури оскарження результатів складання іспитів/заліків є захист прав та інтересів здобувачів через забезпечення запобігання суб'єктивності та уникнення суперечностей в процесі оцінювання результатів навчання.

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення

Література

- Стеценко С.Г., Стеценко В.Ю., Сенюта І.Я. Медичне право України: Підручник. К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. 507 с.
- Селіванова І. А. Актуальні питання вдосконалення правового регулювання медичної практики, лікарської діяльності та лікарського самоврядування в Україні. Право та інновації. 2022. № 4 (40). С. 30–36.
- Берзіна А. Б. Фармацевтичне право. К.: Алерта, 2023. 190 с.
- Берн І., Езер Т., Коен Дж., Оверал Дж., Сенюта І. Права людини у сфері охорони здоров'я: практичний посібник. Львів : Вид-во ЛОБФ «Медицина і право», 2012.

- Бібліографія з медичного права: національний контекст / упоряд. І. Я. Сенюта, О. Є. Січкоріз, Х. М. Шубак ; за заг. ред. І. Я. Сенюти. – Львів : Вид-во ЛОБФ «Медицина і право», 2014.
- Булеца С. Б. Цивільні правовідносини, що виникають у сфері здійснення медичної діяльності: теоретичні та практичні проблеми : дис. ... докт. юрид. наук/ С. Б. Булеца. — Одеса, 2016.
- Герц А. А. Договірні зобов'язання у сфері надання медичних послуг : дис. ... докт. юрид. наук. Львів, 2016.
- Гладун З. Адміністративно-правове регулювання відносин у сфері охорони здоров'я за законодавством України. Вісник Національної академії правових наук України. 2014. № 1.
- Грін О. О. Загальне медичне право: Навчальний посібник: Альб.схем. Ужгород: Видавництво «ФОП Сабов А.М.», 2017.
- Демченко І., Соловійов О. Попередження поширення фальсифікованих лікарських засобів на міжнародному та національному рівні : Монографія. К., 2014.
- Клапатий Д. Й. Законодавче регулювання провадження господарської діяльності з медичної практики фізичними особами-підприємцями. Медичне право. Спеціальний випуск. № 3. 2017.
- Котуха О. С. Медичне право України: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2014.
- Лашкул З. В., Сізінцова Ю. Ю., Фершал Я. Ю. Інформована згода: поняття, мета та значення у процесі реалізації прав та обов'язків медичних працівників і пацієнтів. Запоріжжя : ТОВ «Видавничий будинок «Кераміст»», 2013.
- Майданик Р. А. Медичне право в системі права України : навчально-практичний посібник. К. : Алерта, 2013.
- Майданик Р. А. Права людини в сфері охорони здоров'я : практикум / Р.А. Майданик. – К. : Алерта, 2013.
- Майданик Р.А. Репродуктивні права. Сурогатне материнство : навчально-практичний посібник / Р. А. Майданик. – К. : Алерта, 2013.
- Майданик Р. А. Страхування зобов'язань з надання медичної допомоги : навчально-практичний посібник / Р. А. Майданик. – К. : Алерта, 2013.
- Медичне право України : практикум / уклад.: І. Я. Сенюта, І. О. Богомазова, О. Ю. Кашинцева, Д. Й. Клапатий, Р. А. Майданик, О. Є. Січкоріз, Х. Я. Терешко, У. Я. Хребтань, Х. М. Шубак ; заг. ред. І. Я. Сенюта. – Львів : Світ, 2014.
- Медичне право України: теоретико-методологічні аспекти викладання медичного права: – Львів : ЛОБФ «Медицина і право», 2012.
- Миронова Г. А. Приватно-правове регулювання особистих немайнових відносин у сфері надання медичної допомоги : монографія. К., 2015.

- Охорона здоров'я в Україні: організація та законодавче забезпечення / І. А. Голованова, В. П. Лисак, В. М. Пашков [та ін.]; за заг. ред. В.П. Лисак [та ін.]. К.: МОРІОН, 2014.
- Петков В.П., Аніщенко М.А., Гамбург І.А., Гамбург Л.С. Правове регулювання господарської діяльності у сфері охорони здоров'я. КНТ. 2021. 110 с.
- Россильна О.В. Правові проблеми впровадження засад персоналізованої медицини в Україні: огляд. Науковий вісник публічного та приватного права. 2020. № 2. С. 190-195.
- Россильна О.В., Головачова А.С. Особливості медичного страхування в умовах розвитку персоналізованої медицини. Київський часопис права. 2023. № 1. С. 79-85.
- Савченко В. О. Медичні послуги як об'єкт цивільних правовідносин : автореф. дис. канд. юрид. наук. К., 2014.
- Сенюта І. Я. Право на згоду та право на відмову від медичної допомоги: особливості та межі здійснення. Підприємництво, господарство і право. № 10(248). 2016.
- Сенюта І. Я. Правовий звичай як джерело права та регулятор відносин у сфері надання медичної допомоги. Медичне право. № 2 (20). 2017.
- Сенюта І. Я. Стандарти у сфері охорони здоров'я як джерело правовідносин у сфері надання медичної допомоги. Медичне право. Спеціальний випуск. № 3. 2017.
- Стеценко В. Ю. Медичне право України (реформування охорони здоров'я в умовах страхової медицини) : монографія. К. : Атіка, 2010. 168с.
- Устименко В.А., Россильна О.В. Роль публічно-приватного партнерства в оптимізації сфери охорони здоров'я (на прикладі персоналізованої медицини): ризики і перспективи. Правовий часопис Донбасу. 2022. № 4 (81). С. 45-51.
- Фармацевтичне право : навч. посіб. / В.О. Шаповалова, В.В. Шаповалов, В.В. Шаповалов (мол.), О.С. Абросимов, Ю.В. Васіна, В.О. Радіонова, Н.Г. Малініна, О.О. Курижева; за заг. ред. В.О. Шаповалової [ЕЛЕКТРОННИЙ РЕСУРС] : інтеракт. підруч. – [3-є вид.]. – Х., 2011.
- Чехун В.Ф., Россильна О.В. Сучасні драйвери медицини майбутнього в Україні: соціально-правовий аналіз. Вісник Національної академії правових наук України Том 30, № 2, 2023. С. 142-159.
- Чехун О.В. Надання платних медичних послуг: цивільно-правові аспекти. Часопис Київського університету права: український науково-теоретичний часопис. Київ, 2010. № 2. С. 213–216.

Нормативно-правові акти

- Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
- Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436 –IV. Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.

- Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435 –IV. Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.
- Європейська соціальна хартія. Рада Європи, від 03.05.1996 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_062
- Європейська хартія прав пацієнтів, листопад 2002 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.activecitizenship.net/patients-rights/projects/29-european-charter-of-patients-rights.html>
- Захист осіб з психічними захворюваннями та покращення психіатричної допомоги: Резолюція Генеральної Асамблеї ООН № 46/119 / Генеральна Асамблея ООН. 17 грудня 1991 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.un.org/documents/ga/res/46/a46r119.htm>
- Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Рада Європи, від 4.11.1950 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
- Конвенція про захист прав та гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину / Рада Європи, від 04.04.1997 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_334
- Конвенція про права інвалідів. ООН, від 13.12.2006 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
- Лісабонська декларація про права пацієнта / Всесвітня медична асоціація. Асамблея ВМА, вересень-жовтень 1981р., переглянута у 2005 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.med-pravo.ru/Ethics/LisbonDecl.htm>
- Люблянська хартія з реформування охорони здоров'я / ВООЗ, від 18.06.1996 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0010/113302/E55363.pdf
- Міжнародний пакт про громадянські і політичні права / ООН, від 16.12.1966 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043
- Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права / ООН, від 16.12.1966 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_042
- Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права / ООН, від 16.12.1966 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042
- Регламент Європейського парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 «Про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних)» від 27.04.2016 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://eu-ua.org/sites/default/files/inline/files/es-2016679.pdf>

- Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
- Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
- Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
- Про систему громадського здоров'я: Закон України від 06.09.2022 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2573-20#Text>
- Про лікарські засоби: Закон України від 28.07.2022 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2469-20#Text>
- Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
- Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4004-12/print1382877439537761>
- Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 06.04.2000 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1645-14>
- Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/222-19/page>
- Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ: Закон України від 12.12.1991 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1972-12>
- Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині: Закон України від 17.05.2018 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2427-19#Text>
- Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
- Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>
- Про психіатричну допомогу: Закон України від 22.02.2000 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1489-14>
- Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>

- Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення від 19.10.2017р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2168-19>
- Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості: Закон України від 14.11.2017 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2206-19>
- Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2016 р. № 285 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/285-2016-%D0%BF>